

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ο.Π. Β' ΛΥΚΕΙΟΥ (ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ)
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	06/04/2026

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Άριστοτέλης, Ἠθικά Νικομάχεια, Β1, 1-4, 1103a14-b2**

Διττῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὐσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὔξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίζη τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖ. Οὕτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοι δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετάς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μαθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὴ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Η διανοητική αρετή είναι αποτέλεσμα κυρίως της διδασκαλίας.

Σωστό: ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὔξησιν

2. Ο Άριστοτέλης συσχετίζει γλωσσικά τη λέξη ἔθος με τη λέξη ἠθική.

Σωστό: ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους

3. Κατά τον Αριστοτέλη η ηθική ολοκλήρωση του ανθρώπου επιτυγχάνεται μέσω της διαδικασίας του έθους.

Σωστό: ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοι δὲ διὰ τοῦ ἔθους

4. Για να δούμε με τα μάτια μας, η φύση μας εξασφαλίζει πρώτα την αντίστοιχη δυνατότητα.

Σωστό: οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρῆσάμενοι ἔσχομεν

5. Ο τρόπος απόκτησης μίας τέχνης είναι τελείως διαφορετικός από τον τρόπο απόκτησης μία αρετής.

Λάθος: ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν

Μονάδες 10

B1. Ποια παραδείγματα χρησιμοποιεί ο Αριστοτέλης για να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό «*οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται*» και πώς αυτά στηρίζουν τη βασική θέση του ότι οι ηθικές αρετές δεν υπάρχουν μέσα μας εκ φύσεως («οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται»);

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ο Αριστοτέλης πολύ συχνά χρησιμοποιεί απλά και συγκεκριμένα παραδείγματα από την εμπειρική πραγματικότητα για να ενισχύσει και ταυτόχρονα να κάνει σαφέστερο τον συλλογισμό του. Ο ισχυρισμός του φιλοσόφου, ότι κανένα πράγμα δεν μπορεί να πάει ενάντια στη φύση του όσο και αν προσπαθήσουμε να το εθίσουμε σε κάτι τέτοιο (*οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται*), αποκτά συγκεκριμένο νόημα με δύο παραδείγματα από τη φύση: η πέτρα εξαιτίας της βαρύτητας έχει τη φυσική ιδιότητα να κινείται προς τα κάτω (*ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθείη ἄνω φέρεσθαι*), ὅσες φορές και αν την κατευθύνουμε προς τα πάνω (*οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίζη τις ἄνω ριπτῶν*) καθώς υπακούει στο νόμο της βαρύτητας, που είναι σταθερός και αμετάβλητος · αντίθετα, η φωτιά έχει τη φύση να κινείται προς τα πάνω (*οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω*) λόγω της φυσικής ιδιότητας των θερμών αερίων, που επίσης είναι σταθερή και αμετάβλητη. Άρα, από τα παραπάνω προκύπτει πως οι φυσικοί νόμοι δεν μεταβάλλονται, όσο και αν προσπαθήσει κάποιος μέσω της συνήθειας ή της άσκησης. Αντίθετα, εφόσον οι ηθικές αρετές μεταβάλλονται και δεν μένουν σταθερές, όπως τα πράγματα που γεννιούνται με μια ιδιότητα εκ φύσεως, δεν είναι ἐμφυτες. Συνεπώς, εφόσον τα εκ φύσεως ὄντα δεν επιδέχονται μεταβολή, ενώ οι ηθικές αρετές

μεταβάλλονται συνάγεται επαγωγικά ότι αυτές δεν είναι έμφυτες αλλά επίκτητες (οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται).

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, *Αγησίλαος*, 1.1-3

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών εγκωμιάζει τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο τον Β΄, που βασίλευσε από το 399 έως το 360 π.Χ.

Γνωρίζω βέβαια πως είναι δύσκολο πράγμα να γράψει κανείς επαινετικό λόγο, που να ανταποκρίνεται στην αξία της αρετής και της δόξας του Αγησιλάου, ωστόσο πρέπει να το επιχειρήσω. Γιατί δεν θα ήταν δίκαιο ένας άνθρωπος, αν υπήρξε τέλειος, να μην αξιωθεί γι' αυτόν το λόγο έστω και κατώτερους επαίνους. Σχετικά λοιπόν με την ευγενική του καταγωγή τι πιο σημαντικό και όμορφο θα μπορούσε να πει κανείς από το ότι ακόμη και σήμερα θυμούνται αναφέροντας ονομαστικά τους προγόνους του με ποια σειρά κατάγεται από τη γενιά του Ηρακλή, όταν μάλιστα αυτοί δεν ήταν απλοί πολίτες, αλλά βασιλιάδες απόγονοι βασιλιάδων; Δεν μπορεί όμως να τους κατηγορήσει κανείς ούτε και γι' αυτό, ότι δηλαδή είναι μεν βασιλιάδες, αλλά δεν έχουν σημαντική πόλη. Αλλά όπως η γενιά τους είναι η πιο τιμημένη στην πατρίδα τους, έτσι και η πόλη τους είναι η πιο ένδοξη στην Ελλάδα.

Μτφρ. Π. Βλαχάκος & Γ.Α. Ράπτης

Αφού μελετήσετε το παραπάνω παράλληλο κείμενο κι αντλώντας στοιχεία από το αρχαίο διδαγμένο κείμενο, να εξηγήσετε τη διαφοροποίηση της αριστοτελικής αντίληψης περί αρετής σε σχέση με όσα αναφέρει ο Ξενοφών.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Οι ηθικές αρετές για τον Αριστοτέλη είναι αποτέλεσμα του έθους, της συστηματικής δηλαδή επανάληψης ενός ορισμένου τρόπου συμπεριφοράς, η οποία δεν πρέπει να νοηθεί μηχανικά. Υπάρχει μέσα μας η ικανότητα να αποκτήσουμε τις αρετές (άλλα πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι), αλλά αυτή η ικανότητα πρέπει να αναπτυχθεί με την πρακτική του εθισμού (διὰ τοῦ ἔθους). Αυτή η διαδικασία μάλιστα απαιτεί συνειδητή επιλογή και προσωπική θέληση. Ο άνθρωπος πρέπει να θέλει και να προσπαθεί συνειδητά να εθισθεί σε έναν ορισμένο τρόπο συμπεριφοράς. Έτσι, για τον Αριστοτέλη, η ηθική δεν είναι απλώς θεωρία, αλλά κυρίως πράξη: καλός άνθρωπος γίνεται όποιος

επιμένει να εξασκείται στο καλό. Με αυτή την άποψη, απορρίπτει την ιδέα ότι η αρετή είναι μόνο έμφυτη ή δώρο της φύσης, υποστηρίζοντας ότι αποκτάται μέσα από προσπάθεια και άσκηση.

Στο παράλληλο κείμενο του Ξενοφώντα, στο οποίο εξυμνούνται οι αρετές του Αγησίλαου, ενός χαρισματικού ηγέτη κατά τον ιστορικό, αποτυπώνεται ακριβώς η παλαιότερη αριστοκρατική αντίληψη περί αρετής: ο Αγησίλαος έχει αρετή και δόξα που ανταποκρίνεται στην ευγενική του καταγωγή. Είναι αναμενόμενα τα ευγενικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, από τη στιγμή που η γενιά του κρατά από τη γενιά του Ηρακλή (Σχετικά λοιπόν με την ευγενική του καταγωγή τι πιο σημαντικό και όμορφο... αλλά βασιλιάδες απόγονοι βασιλιάδων;). Μάλιστα για τον ιστορικό η ένδοξη καταγωγή είναι σημαντική προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την καλή πορεία της πόλης, της οποίας ηγέτης είναι κάποιος με τιμημένους προγόνους. (Αλλά όπως η γενιά τους είναι η πιο τιμημένη... πιο ένδοξη στην Ελλάδα). Η ηθική αρετή είναι κάτι που δεν μπορεί να κατακτηθεί από όλους τους ανθρώπους, αλλά δίνεται σε κάθε άνθρωπο από τη γέννησή του και είναι προνόμιο των ευγενών, αυτών οι οποίοι έχουν αριστοκρατική καταγωγή (ἄριστοι). Αντίθετα, κατά τον Αριστοτέλη, όλοι οι ελεύθεροι πολίτες της πόλης-κράτους μπορούν να γίνουν ενάρετοι, αλλά χρειάζεται η επαναλαμβανόμενη και επίμονη άσκησή τους στα έργα της αρετής.

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της. [ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ]

A	B
1. Η φιλοσοφική σχολή <i>Περίπατος</i> ιδρύθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Εύδοξο.
	γ. Θεόφραστο.
2. Όταν πέθανε ο Αλέξανδρος στα 323 π.Χ., ο Αριστοτέλης	α. επέστρεψε στην Αθήνα.
	β. έφυγε για δεύτερη φορά από την Αθήνα.
	γ. επέστρεψε στα Στάγειρα.
3. Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι η ευδαιμονία	α. είναι ενέργεια.
	β. είναι κατάσταση.

	γ. είναι καλή τύχη και δεν σχετίζεται με τις ανθρώπινες ικανότητες.
4. Η αποφθεγματική φράση « <i>Εύδαιμονία ψυχῆς καὶ κακοδαιμονία</i> » διατυπώθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Ηράκλειτο.
	γ. Δημόκριτο.
5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη το <i>ἄλογον</i> μέρος της ψυχῆς	α. έχει σχέση με την αύξηση του ανθρώπινου οργανισμού και τη διατροφή.
	β. ταυτίζεται με το <i>ἐπιθυμητικόν</i> .
	γ. έχει σχέση με την αρετή.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1γ, 2α, 3α, 4γ, 5α

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
α) φρόνιμος	1) <i>διανοητικῆς</i>
β) παράφορος	2) <i>ἐμπειρίας</i>
γ) πυρομανής	3) <i>ἔσχηκε</i>
δ) ανόητος	4) <i>ἐθίζεται</i>
ε) ένοχος	5) <i>φέρεσθαι</i>
	6) <i>πῦρ</i>
	7) <i>σώφρονες</i>

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α7, β5, γ6, δ1, ε3

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αίσχίνης, Περί τῆς παραπρεσβείας §§145-146.5

(έκδ. των Martin, V. & de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης (389-314 π.Χ.) υπερασπίζεται εδώ τον εαυτό του απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του Δημοσθένη ότι πρόδωσε τα συμφέροντα της πόλης του κατά τη διάρκεια της δεύτερης πρεσβείας (το 346 π.Χ.) των Αθηναίων προς τον Φίλιππο.

Εὖ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλείστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῆ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστὶ συκοφαντία. Διοριῶ δ' αὐτῶν ἐκάτερον σαφῶς. Φήμη μὲν ἐστίν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγη τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλὼν ἐν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις πρὸς τε τὴν βουλὴν διαβάλλῃ τινά. Καὶ τῆ μὲν φήμη δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῶ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα. Μὴ οὖν σύναγε εἰς ταύτῳ τὰ κάλλιστα τοῖς αἰσχίστοις. Ἐπὶ πολλοῖς μὲν οὖν ἔγωγε τῶν κατηγορημένων ἠγανάκτησα, μάλιστα δὲ ἠνίκα ἦτιθέτο με εἶναι προδότην. Ἄμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με ἔδει θηριώδη καὶ τὴν ψυχὴν ἄστοργον καὶ πολλοῖς ἐτέροις ἀμαρτήμασι πρότερον ἔνοχον.

διοριῶ: θα καθορίσω

αὐτόματον: από μόνο του

προβολὰς ποιούμεθα: καταγγέλλουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Εὖ δ' ἴστε, ... διαβάλλῃ τινά**».

Μονάδες 20

Γνωρίζετε όμως πολύ καλά, Αθηναίοι, ότι διαφέρει πάρα πολύ η φήμη από την συκοφαντία. Διότι η φήμη δεν έχει καμία σχέση με την διαβολή, η οποία είναι αδελφή της συκοφαντίας. Θα καθορίσω με σαφήνεια και τα δύο. Φήμη μὲν υπάρχει, ὅταν το πλῆθος των πολιτῶν από μόνο του και χωρίς καμία πρόφαση λέει ότι έχει γίνει μια πράξη. Συκοφαντία από την άλλη είναι, ὅταν ἕνας μόνο ἄνθρωπος, αφού κατηγορήσει κάποιον ενώπιον ὅλων, κατόπιν τον διαβάλλει και στις συνελεύσεις του λαού και εμπρός στη βουλή.

G2. Σε τι διαφέρει η φήμη από τη συκοφαντία με βάση το απόσπασμα;

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο ρήτορας Αισχίνης υπερασπιζόμενος τον εαυτό του απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του Δημοσθένη ότι πρόδωσε τα συμφέροντα της πόλης του αποφασίζει να ορίσει τις έννοιες της

φήμης και της συκοφαντίας. Εξηγεί λοιπόν πως η φήμη δεν έχει καμία σχέση με τη συκοφαντία, αφού η δεύτερη είναι συγγενής της διαβολής («Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῆ, διαβολὴ δὲ ἀδελφὸν ἐστὶ συκοφαντία»). Αναλυτικότερα, φήμη είναι όταν η μάζα του λαού, με δική της παρόρμηση και χωρίς λόγο που μπορεί να εξηγήσει, λέει ότι έχει συμβεί ένα συγκεκριμένο γεγονός («Φήμη μὲν ἐστίν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγη τινὰ ὡς γεγενημένην πράξιν»). Από την άλλη συκοφαντία υπάρχει όταν ένα άτομο, αφού επινοήσει μια κατηγορία και τη βάλει στο μυαλό του λαού, συκοφαντεί έναν άνδρα σε όλες τις συνεδριάσεις και τις συνελεύσεις του λαού και ενώπιον της Βουλής («συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλὼν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις πρὸς τε τὴν βουλήν διαβάλλῃ τινά.») Στη συνέχεια εξηγεί πως διαφέρει ακόμα και η αντιμετώπιση των ανθρώπων απέναντι στη φήμη και τη συκοφαντία: στην φήμη προσφέρεται δημόσια θυσία, αλλά ο συκοφάντης διώκεται («καὶ τῆ μὲν φήμη δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῷ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα...»).

Γ3.α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για τις παρακάτω λέξεις:

τῶν πολιτῶν: κλητική ενικού

προφάσεως: δοτική ενικού

τινὰ: γενική ενικού

κοινωνεῖ: γ' πληθυντικό οριστικής παρατατικού στη μέση φωνή

λέγη: β' ενικό ευκτικής αορίστου στην παθητική φωνή

θύομεν: απαρέμφατο παρακειμένου στην ενεργητική φωνή

(μονάδες 6)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ῶ πολῖτα

τῆ προφάσει

τινός

ἐκοινωνῶν

λεχθείης

τεθυκέναι

Γ3.β. Στο παρακάτω απόσπασμα να εντοπίσετε τα επίθετα που βρίσκονται στον υπερθετικό βαθμό (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό (μονάδες 2):

Και τῆ μὲν φήμη δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῶ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα. Μὴ οὖν σύναγε εἰς ταῦτὸν τὰ κάλλιστα τοῖς αἰσχίστοις.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

τὰ κάλλιστα, τοῖς αἰσχίστοις

τά καλλίονα, τοῖς αἰσχίσι

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

διαβολῆ: είναι ..... στο .....

ἀδελφόν: είναι ..... στο .....

αὐτῶν: είναι ..... στο .....

ἀπάσαις: είναι ..... στο .....

τινά: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. διαβολῆ: είναι αντικείμενο στο ρήμα «κοινωνεῖ»

ἀδελφόν: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο «διαβολή» (από το ρήμα ἐστί)

αὐτῶν: είναι ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός (γενική διαιρετική) στο «ἐκάτερον»

ἀπάσαις: είναι ομοιόπτωτος, κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «ἐκκλησίαις»

τινά: είναι αντικείμενο στο ρήμα «διαβάλλη»

β. «*Εὗ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία*»: Ο ομιλητής διατυπώνει μια εκτίμηση για το τι γνωρίζει το ακροατήριό του. Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 3).

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

β. «ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία»: Δευτερεύουσα (ονοματική) ειδική πρόταση που εκφέρεται με οριστική (διαφέρει) για να δηλωθεί το πραγματικό. Η ειδική πρόταση λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος (εὖ ἴστε).

